

Tadeusz Śliwa, Tomaka Wojciech (1875–1967) [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej

Tomaka Wojciech (1875–1967) bp sufragan przemyski.

Ur. 27 II 1875 w Trzebowniku k. Rzeszowa w rolniczej rodzinie. Po ukończeniu na miejscu szkoły ludowej w latach 1888–1895 uczył się w I Gimnazjum w Rzeszowie. Po maturze wstąpił do Seminarium Duchownego w Przemyślu, a po ukończeniu w Instytucie Teologicznym studiów filozoficzno-teologicznych, 8 VI 1899 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Następnie w okresie kilku miesięcy był wikarym w Połomii i Łące k. Rzeszowa. W r. akad. 1900–1901 studiował teologię na Papieskim Uniw. Gregorianum w Rzymie, ale na polecenie bp. ordynariusza J. Pelczara (1900–1924) przeniósł się na Wydział Prawa Kanonicznego, na którym 3 VII 1903 r. uzyskał doktorat. Po powrocie znowu krótko był wikarym w Odrzykoniu, ale już 1 X 1903 r. został kapelanem biskupa ordynariusza i pozostawał nim w ciągu 2 lat. W 1905 r. podjął wykłady i prowadził je do 1909 r. z prawa kościelnego w miejscowym Instytucie Teologicznym. Oprócz tego nauczał religii w filii Gimnazjum na Zasaniu, następnie zaś, od 1 IX 1907 r. w Państwowym Seminarium Nauczycielskim Żeńskim, także w Przemyślu. Od roku zaś szkolnego 1911/1912 był dyrektorem w prywatnym żeńskim Seminarium Nauczycielskim u ss. Benedyktynek. Odtąd katechizacja i kierowanie Seminarium Nauczycielskim stanowiły jego główne zajęcia do 1926 r. z przerwą w okresie I wojny światowej (1914–1918). Zajmował się jednak i innymi sprawami. Tak np. należąc do

Związku Katolicko-Społecznego założonego przez bp. Pelczara w 1906, zabiegał o jego rozwój (jednym z jego celów było szerzenie oświaty wśród członków). W 1909 r. był sekretarzem Rady Diecezjalnej tego związku. Należał też do zarządu Miejskiej Kasy Oszczędności. Uczestniczył – po I wojnie – w organizacjach młodzieżowych. Należał też do Związku Katechetów i TPN.

Wieloletnie doświadczenie pedagogiczne skłoniło rządcę diecezji do powierzenia ks. Tomace w 1923 r. wykładów w Instytucie Teologicznym z pedagogiki i katechetyki, co kontynuował do końca roku szkolnego w 1933 r. Już w 1916 r. został zatrudniony w konsystorzu biskupim jako referent do spraw nauczania religii. Należał także do sądu biskupiego do spraw małżeńskich, w którym w latach 1926–1934 był oficjałem, a w latach 1942–1945 i w latach 1950–1966 był prezesem takiego sądu II instancji. Po wojnie w okresie kilku lat był przewodniczącym komisji kwalifikacyjnej dla katechetów szkół średnich. W 1929 r. został wizytatorem religii szkół średnich w Przemyślu i członkiem Rady Szkolnej Powiatowej. W 1946 r. został w kurii biskupiej przewodniczącym diecezjalnej komisji duszpasterskiej. Już w 1924 r. wszedł do kapituły katedralnej, w której 9 III 1938 r. jako prepozyt zajął I miejsce.

Po śmierci bp. ordynariusza A. Nowaka (1924–1933) wielu księży spodziewało się, że ks. Tomaka zostanie jego następcą, ze względu na rolę, jaką odgrywał w diecezji. Dla rządu polskiego – który wyrażał zgodę na mianowanie ordynariuszy, przeszkodę – według przypuszczeń – stanowiły jego sympatie dla Narodowej Demokracji. Dnia 25 XI

1933 r. został mianowany tytularnym biskupem hellenopolitańskim i biskupem pomocniczym przemyskim. Konsekrację otrzymał 21 I 1934 r. z rąk bp. ordynariusza F. Bardy (1933–1964). Wkrótce potem został jego wikariuszem generalnym. W okresie sowieckiej okupacji 1939–1941 z upoważnienia bp. F. Bardy, był rządcą prawobrzeżnej (Sanu) części diecezji przemyskiej. W związku z ofensywą Armii Czerwonej przeciwko Niemcom, Stolica Apostolska pozbawiona informacji na temat sytuacji Kościoła na terenach okupowanych, przypuszczając, że stolica biskupia w Łucku na Wołyniu jest pozbawiona biskupa ordynariusza, zaproponowała w lutym 1944 r. bp. Tomace, by objął tam rządy jako administrator apostolski. Adresat w odpowiedzi z 14 II 1944 poinformował nuncjusza berlińskiego, że *ani moralnej ani fizycznej możliwości* udania się do tej diecezji nie ma. Potem okazało się, że bp łucki Adolf Szelażek przebywał wtedy w Łucku. Po nominacji biskupiej głównymi dziedzinami działalności bp. Tomaki była Akcja Katolicka, funkcje w kurii biskupiej i wizytacje diecezjalne, które odprawiał z zamiłowaniem i ogólnym zadowoleniem wizytowanych, ze względu na łatwość jego kontaktów z dziećmi i serdecznym odnoszeniem się do wiernych. Jego współpraca z trzema rządcami diecezji przebiegała bez zakłóceń. Działalność pisarska miała charakter duszpastersko-popularny. Cenna jest „Kronika parafii katedry”, cz. 1–2, 1924–1939.

Bibliografia podmiotowa obejmuje 43 pozycje.

Zmarł w 92 roku życia 6 II 1967 r. Wyrazem powszechnej, otaczającej go sympatii był jego manife-

stacyjny pogrzeb. Pochowany został w grobowcu kapituły.

Bibliografia: *Le saint Siège et la situation religieuse en Pologne et dans les Pays Baltes 1939-1945*, 3/2 Città del Vaticano 1967, nr 555; Śliwa T., *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 7: 1918-1981, red. ks. L. Grzebień, Warszawa 1983, s. 315-318, tamże bibliogr.